

An illustration featuring several hands of different skin tones (light, dark, and medium) raised in the air. The hands are wearing colorful sleeves: yellow, red, and purple. The background is a soft, out-of-focus green. The text "En skole hvor alle skal lykkes" is overlaid in the center in a bold, white, sans-serif font with a slight orange shadow.

**En skole hvor
alle skal lykkes**

Innhold

1.0 Vår visjon for en skole hvor alle kan lykkes	3
2.0 Grunnskolen	5
2.0 Elevene skal få mestringsfølelsen tilbake og lære mer	5
2.1 En helhetlig skoledag	5
2.2 Seksårsreformen og tidlig oppstart	6
2.3 En grunnskole som tar praktiske fag på alvor	7
2.4 Karakter i ungdomsskolen	8
2.5 Testing i barneskolen	9
2.6 Eksamen i grunnskolen	9
2.7 Tilpasset opplæring	11
2.8 Digitalisering av skolen	12
2.9 Flere lærere i skolen	12
3.0 En helhetlig fellesskole	13
3.1 Glippsonen mellom ungdomsskole og videregående	13
3.2 Kampen mot A- og B-skoler	14
3.3 Laget rundt eleven	15
3.4 Samisk utfoldelse i skolen	16
3.5 Seksualundervisning	17
3.5 Demokratisk motstandskraft i fellesskolen	18
3.6 Elevdemokrati	18
3.7 Kampen mot mobbing	19
3.8 Fraværsregelverk i skolen	
3.9 Karakterer og vurderinger som fremmer mestring	20
4.0 Videregående skoler der alle kan lykkes	20
4.1 Studiespesialiserende	22
4.2 Yrkesfag	23
4.3 Lærlingtiden	24
4.4 Vurderinger som speiler eleven	25
4.5 Lik rett til utdanning	26
4.6 En inkluderende russetid	27
5.0 Den norske, sosialdemokratiske høyere utdanningen	28
5.1 Grunnlaget for gode studenter	29
5.2 En styrket studentfrivillighet - et sterkere fellesskap	29

5.3	Studier i utlandet	30
5.4	Faglig utvikling	30
5.5	Yrkesmangler	31
5.6	Fagskolene	31
5.7	Kunstig Intelligens i høyere utdanning	32
5.8	Et kompetent arbeidsliv - rett på etterutdanning	33
5.9	Et nytt opptakssystem	34

1.0 Vår visjon for en skole hvor alle kan lykkes

Sosialdemokratiets viktigste oppdrag har alltid vært å sikre alle like muligheter til å leve trygge og gode liv, og en god fellesskole er et av de viktigste verktøyene for å oppnå dette. Gjennom flere tiår har det skjedd en rekke endringer i skolen, noen har vært riktig mens noen har tatt skolen i feil retning. Nå er det sosialdemokratiets oppgave å utvikle skolen slik at alle elever får like muligheter. Vi skal skape en skole som ser hver enkelt elev og sørger for at alle uavhengig av bakgrunn, interesser og evner får være en del av et sterkt fellesskap der alle møtes og lærer sammen.

Vår skolepolitikk og fellesskolens mål er først og fremst at alle elever skal ha muligheten til å lykkes. Betydningen av å lykkes kan variere stort mellom elevene, for enkelte vil det bety toppkarakterer i alle fag, mens det for andre kan bety å bestå et fag eller å kjenne på mestring i hverdagen. Fellesskolen skal være et sted hvor alle elever skal lykkes på sine premisser. Da må vi se alle enkeltelevne for den de er, både de som strever med skolen og de som ønsker ekstra utfordringer. Målet for skolen må være å skape et klasserom hvor man jobber med de samme temaene, men på sitt tilpassede nivå med tilrettelagte metoder.

Fellesskolen skal være en arena for læring, sosialisering, trivsel og mestring. Dette er avgjørende for å sikre at elever ønsker å fullføre. En av de største utfordringene skolen står ovenfor er elever som ikke orker skolen mer og faller fra. Hver elev som dropper ut av skolen og står utenfor arbeidslivet eller er uten utdanning er ikke bare en kostnad for samfunnet, men også for enkeltmennesket som ikke får tatt del i fellesskapet. En teoritung skole fylt med testing og pugging bidrar til å dytte elever ut av skolen, dette er en av de viktigste trendene vi må snu for å sikre at enda flere fullfører. Skolen skal sikre at elever rustes for fremtidens arbeidsliv, men den skal også danne hele mennesker. Da må det store fokuset ligge på læring og mestring og ikke på testing og pugging.

Hvilke muligheter vi får i livet avhenger i stor grad av hvilke muligheter vi får fra vi blir født. Mens enkelte arver enorme formuer og har foreldre med høy utdanning som kan hjelpe dem gjennom skoleløpet, fødes andre inn i fattigdom og utenforskap. Fellesskolen skal sikre alle barn og unge like muligheter i livet, uavhengig av hvilke forutsetninger man starter på skolen med. Det skal være et sted hvor sønnen til vaktmesteren og datteren til direktøren møtes i samme klasserom og har like muligheter uavhengig av bakgrunnen sin.

AUFs tro på fellesskolen ligger i troen på at ulike mennesker lærer best i det samme fellesskapet. Vi kjemper for fellesskolen, fordi den skal speile den virkelige verden. Der man ikke bare må lære seg matematikk og norsk på en mekanisk måte, men også hvordan samarbeide og forstå andre mennesker. Fellesskolen skal både gjøre elevene i stand til å gå inn i arbeidslivet, og ta en aktiv del i samfunnet som demokratiske borgere. I vårt ønske om å ta vare på det norske tillitssamfunnet er fellesskolen selve grunnmuren.

AUFs mål for skolepolitikken er:

- Sikre at elevene i fellesskolen får kunnskap som gjør dem i stand til å møte fremtidens arbeidsliv
- Verne om den sosialdemokratiske fellesskolen der forskjeller utjevnes, og alle får starte muligheten til å lykkes
- Skape elever som trives i skolen, får en god barndom- og ungdomstid og kan skape seg et godt voksenliv

2.0 Grunnskolen

2.0 Elevene skal få mestringsfølelsen tilbake og lære mer

I dagens grunnskole er det for mange som lærer for lite og for få som trives og finner motivasjon. Målet med grunnskolen er at alle etter 10 års skolegang skal ha forutsetninger for å starte i videregående utdanning og være aktive samfunnsborgere og å finne glede i utdanning og læring. For at man skal lykkes med dette, må flere lære mer, motivasjonen og trivselen må øke og elevene må kjenne på mestringsfølelsen i hverdagen.

Etter ti års skolegang er det for mange elever som ikke mestrer grunnleggende ferdigheter for videre skolegang og for deltagelse i samfunnslivet. Elever som ikke mestrer grunnleggende lesing og regning etter grunnskolen har dårlige forutsetninger for å fullføre videregående utdanning. Derfor ligger nøkkelen til lavere frafall i videregående i grunnskolen.

En av de største utfordringene i grunnskolen, er at mange elever går gjennom skolen uten å føle at de mestrer noen av fagene. Mange elever sier at skolen er kjedelig, eller at de ikke føler at de får til noen av fagene. Begge disse tallene er økende. Nå er det på tide å erkjenne fallet i mestring og motivasjon som det det er, nemlig en enormt alvorlig utvikling, både for de det gjelder, og for samfunnet som helhet.

Hvis vi skal klare å opprettholde vårt velferdssamfunn i fremtiden er vi avhengig av å holde mennesker i skole og arbeid, og derfor er AUFs viktigste løfte for grunnskolen å gi elevene *mestringsfølelsen* og *motivasjonen* tilbake, enten du er praktisk eller teoretisk anlagt. På denne måten kan vi sikre mindre frafall i skolen framover. Ingen skal gå ut av tiende klasse med følelsen av at de ikke er gode til noe, eller at de ikke har noe å bidra med. I vår grunnskole skal elevene få mestringsfølelsen tilbake.

2.1 En helhetlig skoledag

AUF mener det er et mål at man i Norge lykkes med å skape en helhetlig skoledag hvor man i større grad dekker elevenes behov for læring, fysisk aktivitet, kreativ utfoldelse og sosialt samvær. Den helhetlige skoledagen skal bidra til å redusere sosiale forskjeller og sørge for en større grad av inkludering for elevene både i læring og andre aktiviteter.

Den norske fellesskolen skal tilby elever det man i dag regner som fritidsaktiviteter i skolehverdagen. Elever skal ha muligheten til å drive med idrett, drama, dans og kunst i regi av skolen og uten ekstra kostnad. Dette vil kreve en større omstilling av hvordan man ser på skolen i Norge, men vil samtidig kunne medføre stor gevinst i form av mer læring og utjevning av sosiale forskjeller mellom barn.

I tillegg til disse tilbudene skal den helhetlige skoledagen gi mer tid til fysisk aktivitet, variert undervisning og dybdelæring, praktiske og estetiske fag, prosjektarbeid og tverrfaglighet. Det er en viktig forutsetning at det økte timetallet ikke skal føre til mer tavleundervisning, og for de minste elevene bør de ikke bli mindre i løpet av dagen enn de ville hatt i dagens skole med SFO. Elever presterer og trives bedre på skolen med full mage. For mange er det en realitet at man ikke har råd eller tid til å ta med seg skolemat. AUF krever at alle elever skal ha tilbudet om fullverdig, næringsrik skolemat som dekker behovet for hele skoledagen. Dette gir alle forutsetningene for en skolehverdag preget av læring og mestring.

AUF vil:

- Innføre en helhetlig skolehverdag og fjerne lekser i grunnskolen
- Et fullverdig gratis skolemåltid og skolefrukt hver dag
- Ha en times fysisk aktivitet hver dag
- Gi tilbud om fritidsaktiviteter i skolen
- Innføre et ti-timers fag i grunnskolen basert på prosjektet Robuste barn og unges arbeid. Om mulig skal klassen undervises av fagpersonell eller lærere med spesiell kompetanse innenfor feltet.

2.2 Seksårsreformen og tidlig oppstart

Første klasse har blitt mer fag og mindre lek, noe som går verst utover guttene. Undervisningen i klasserommet har endret seg mot et mer lærerstyrt klasserom, med blant annet en sterk økning i "lærer forteller eller gjennomgår". Allerede i første klasse har elevene over tid fått mer testing og kartlegging, noe halvparten av lærerne sier går utover undervisningen og utviklingen til elevene.

Barn må i større grad oppleve kontinuitet og sammenheng i overgangen mellom barnehage og skole, og nye modeller må prøves ut for å oppnå dette. Dette kan eksempelvis være felles siste halvår i barnehagen og første halvår i skolen med samvirkning av personale, forskjøvet skolestart samt aldersblandede grupper i barnehage, 1. og 2. Trinn i skolen. Utveksling av personale og økt fokus på lek og på praktiske og estetiske tilnærminger til læring

Seksårsreformen har gjort skolestarten for teoretisk, samtidig som vi ser at den økte tiden på skolen ikke har ført til økt læring. AUF mener at seksårsreformen ikke har lyktes, og at skolestarten må endres. Overgangen mellom barnehagen må bli lettere, og man må fokusere mer på sosiale ferdigheter og bygging av skolemiljø, samtidig som man åpner for at flere kan utsette skolestarten til man er klar.

AUF vil:

- Sikre at 1. klasse i barneskolen i langt større grad oppfyller intensjonen i seksårsreformen, med mye mer læring gjennom lek og sosial tid, utendørsaktiviteter

og klasseromstid i aktivitet Senke terskelen for fleksibel skolestart for elever født sent på året, eller som av andre grunner ikke er klare for skolestart.

- Fjerne lokale kartleggingsprøver i 1. trinn.
- Ha prøveordning med rullerende opptak til første skoleår etter modell fra New Zealand.

2.3 En grunnskole som tar praktiske fag på alvor

Selv om lav motivasjon og mestringsfølelse er et generelt problem, er det mye som tyder på at det er overrepresentert hos de med anlegg for praktiske fag. Det er heller ikke så rart, når realiteten er at nesten hele skoledagen på grunnskolen brukes på teoretiske fag. AUF vil derfor ha en grunnskole som prioriterer praktiske fag, i fagsammensetning, vurderingsformer og eksamensordning. I dag er grunnskolen på mange måter et studiespesialiserende *light*, hvor man nesten bare blir forberedt på å ta høyere utdanning. Det reflekterer ikke det behovet for kompetanse som vi vet vi kommer til å få i fremtiden. Skal man klare å løse de store utfordringene verden står overfor, vil man trenge den praktiske kompetansen. Da er det viktig at man har et skoleløp som legger til rette at selv om man ikke får den best mulige starten på skoleløpet så skal man kunne hente seg inn og bygge seg oppover, ved at man har fag som er tilrettelagt for sin beste læring. Elevmedvirkning og samarbeid mellom lærer og elev blir da viktig for å kunne lage et best mulig læringsmiljø.

Det vil bidra til å jevne ut forskjellene mellom de med anlegg for praktiske og teoretiske fag, i tillegg vil det kunne gjøre at flere kan få øynene opp for mulighetene i sektorene vi trenger flest folk i. Det vil gjøre at det må kuttes i timetallet i andre fag, men det er en prioritering vi er nødt til å gjøre for å møte fremtidens behov. AUF vil derfor at man skal ha et nytt yrkesfag som i løpet av 10 år skal vise bredden i de yrkesfaglige retningene, og gjøre skolen mer praktisk. Dette vil bidra til å jevne ut forskjellene mellom de med anlegg for praktiske og teoretiske fag, bedre klassemiljøet, gi flere mestringsfølelse og gi elever et bedre utgangspunkt for valg av videregående utdanning.

Det er et skjebnefellesskap mellom Høyres smale skole og deres iver etter storstilt privatisering av skolen. En smal offentlig fellesskole fører til at elevene som ikke finner seg til rette føler de av den grunn må ty til private alternativer. Det er bensin på privatiseringsbålet til høyresiden. Vi skal gjøre skolen mer praktisk og variert, fordi vi mener det er nødvendig for at flere elever skal kjenne på læring, mestring og trivsel i skolen. Vi skal også gjøre det fordi alternativet med en smal skole for de få, gjør behovet og ønsket om mer privatisering større. Derfor er på mange måter en bredere og mer praktisk og variert skole for alle en nødvendighet og et neste skritt for å styrke den offentlige fellesskolen.

AUF vil:

- Redusere antallet timer i grunnskolen med teoretiske fag, og erstatte disse med lek for de minste, mer praktisk skole og arbeidslivsrettet undervisning i ungdomsskolen.
- At religionsfaget KRLE skal gå tilbake til å hete RLE, og det store søkelyset på

kristendommen skal erstattes med religionsundervisning på likt grunnlag. Styrke arbeidet med kompetansemålene om etikk, mangfold og kritisk tenkning.

- Innføre yrkesfag til fellesfag i grunnskolen, der elevene skal gjøres kjent med hele bredden i de ulike yrkesfaglige retningene.
- Gjøre alle fag i grunnskolen mer praktiske.

- Innføre praktiske valgfag med fokus på videre skolegang i yrkesfaglige linjer.
- I større grad ta i bruk praktiske læringsmetoder i teoretiske fag, og gi lærere kursing i hvordan dette kan gjennomføres.
- Jobbe for at alle skoler har tilgang til verksteder og spesialrom, som sløydsaler og skaperverksteder.
- Styrke og forbedre de praktiske og estetiske fagene i skolen.
- Gi midler til skoler for å sikre at alle har tilstrekkelig utstyr for å gjennomføre praktisk undervisning.
- At skoler skal ha elevmedvirkningsstrategi.
- Ha tilbud i alle kommuner om videreutdanning til lærere innen praktisk læring.
- Innføre krav om praktisk-læringsteam i alle kommuner. Disse teamene skal ha spesialkompetanse i å tilrettelegge for praktisk læring, særlig i matematikk, norsk og naturfag.
- Oppgradere sløydhaller, kjøkken og idrettsanlegg for å demme opp for økt praktisk undervisning.
- Fortsette ordningen med obligatorisk fremmespråk på ungdomsskolen
- Sikre at alle ungdomsskoler tilbyr arbeidslivsfag som alternativ til fremmedspråk

2.4 Testing i barneskolen

Testing og kartlegging i barneskolen er viktig og et nødvendig virkemiddel for å kartlegge læringen hos den enkelte elev, og for å finne klasser som sliter. Brukt rett, kan prøver og tester bidra til læring og utvikling. Men testing og kartleggingsprøver kan også stjele fokus fra undervisningen, og være en unødvendig stressfaktor for elevene. I dagens barneskole er det for mange ulike kartleggingsprøver og tester som stykker opp undervisningen og stjeler fokus uten at resultatene brukes til forbedring.

Lærerne vet i all hovedsak selv hvilke elever som sliter og hva de sliter med, det er derfor behov for å redusere antallet kommunale og nasjonale prøver i klasserommet. Større kartleggingsprøver kan i midlertidig være til nytte for å finne klasser eller skoler som i helhet sliter, om det settes inn ekstra tiltak til skolene i ettertid. Det bør derfor være standardiserte læringsstøttende prøver som brukes til å finne klasser og skoler som trenger ekstra oppfølging.

AUF vil:

- Redusere bruken av testing i skolen og fjerne bruken kommunale kartleggingsprøver.
- Utrede hvilke ferdigheter og/eller fag man skal erstatte nasjonale og

kommunale prøver med læringsstøttende prøver i.

- Opprette kommunale team med relevante fagfolk som kan bistå klasser og skoler med større utfordringer

2.5 Eksamen i grunnskolen

Norske elever opplever stadig mer stress og press i skolehverdagen. Mye av dette skyldes den utstrakte bruken av testing og jaget etter å få de beste karakterene. Bruken av karakterbasert opptak i flere av landets fylkeskommuner bidrar til at karakterpresset bare blir større. Eksamensordningen i 10. klasse forsterker prestasjonspresset ovenfor elevene og har en uforholdsmessig stor innvirkning på karakterkortet deres.

AUF mener at ungdomsskolen skal være en arena for læring, utvikling og sosialisering, samtidig som det skal gi godt grunnlag for elevene å velge hvilken retning de ønsker å ta i sin utdanning. Dagens eksamensordning på ungdomsskolen påvirker i for stor grad hvilke muligheter elevene får for valg av videregående skole og videre utdanning. Eksamen forutsetter at elevene er teoretisk anlagt, og på kort tid kan formidle og drøfte en stor andel av læringsmålene i et fag. Realiteten er at norske elever er som befolkningen for øvrig; noen er teoretikere og andre er praktisere, noen er gode til å formidle skriftlig og andre er sterkest muntlig. Eksamensordningen tar i for liten grad innover seg ulikhetene blant elevene, og tar

ikke hensyn til andre ytre faktorer som kan påvirke elevenes prestasjoner den gitte eksamensdag.

AUF vil:

- Fjerne eksamen i grunnskolen

2.6 Tilpasset opplæring

Det er en grunnleggende styrke ved fellesskolen at ulike elever møtes i det samme klasserommet. Å lære av andre og å lære bort er et viktig pedagogisk virkemiddel for å fremme læring. Høyresiden er opptatt av å dele elever inn i ulikt nivå i skolen. Det er godt kjent at elevers bakgrunn kan påvirke hvordan de presterer i dagens test- og puggeskole. Å dele elever inn etter nivå er urettferdig og er demotiverende for elever. AUF vil ha en skole der elever med ulik bakgrunn og på ulikt nivå kan lære sammen.

Det er nedfelt i opplæringsloven at alle norske elever skal få tilpasset opplæring, likevel opplever mange elever at skolehverdagen ikke er tilpasset dem. Tavleundervisning og gamle PowerPoint-presentasjoner preger fremdeles norsk undervisning. For at elever på ulike nivåer og med ulike bakgrunner skal sosialiseres og lære av hverandre, må vi sikre at de får en variert og engasjerende skolehverdag tilpasset dem.

Over hele landet møter personer med nedsatt funksjonsevne en skole som ikke er tilpasset dem. Kun en av tre norske kommuner kartlegger om skolene deres er universelt utformet eller ikke. Det er et faktum at det står flere gamle skolebygg i Norge som ikke er universelt utformet, til tross for at diskrimineringsloven stadfester denne retten. Dette nedprioriteres ofte når kommunebudsjett skal lages. Det er grunnleggende urettferdig at det er størrelsen på kommunekassen som skal avgjøre om elever med spesielle behov skal få en verdig skolehverdag. Det er på tide at alle skal sikres en skole tilpasset etter eget behov.

En skole med mer tilpasset opplæring kan sikre mestring, motivasjon og økt læringsutbytte for elever. For at elever skal nå sitt fulle potensial, må undervisningen tilpasses elevers engasjement, interesser og evner. Da må ressursene og teknologien på skolen sikre at undervisningen kan tilpasses hver enkelt elev. Lærerne må få mulighet til å øke kompetansen sin tilpasset opplæring og kunne samarbeide med et styrket lag rundt eleven som kan bistå til dette.

AUF vil:

- Sikre at alle elever får en skolehverdag som er tilpasset dem.
- Sikre mer variasjon i undervisningen.
- At elever på ulikt nivå, så langt det er hensiktsmessig, lærer i samme klasserom.
- Tilby etterutdanning og kurs for lærere innen differensiert undervisning, spesialpedagogikk og bruk av teknologi i klasserommet.
- Sikre at norske skoler har ressursene, teknologien og ansatte de trenger for å sikre alle elever reell tilpasset opplæring.
- Sikre mer tverrfaglig arbeid i skolen.
- Sikre at norske skoler er universelt utformet og tilgjengelig for alle innen 2030

2.7 Digitalisering av skolen

Digitaliseringen av skolen de siste årene har vært viktig for å holde tritt med utviklingen i samfunnet. Digitale ressurser til bruk i undervisningen oppdateres oftere enn lærebøker, er tilpasningsdyktige og kan gjøre undervisningen mer variert og praktisk. Det er positivt, og kan fremme bedre læring og mer lærelyst. Samtidig må skolen gi elevene opplæring i sunne digitale vaner, og å tenke kritisk om digitalisering, teknologi og sosiale medier.

De siste årene har skjermbruken økt kraftig i skolen, og bruken av fysiske lærebøker har minsket. Samtidig lærer elever dårligere, er mindre konsentrerte og leseferdighetene har gått ned. Forskning viser at høy skjermbruk skaper mindre konsentrasjon og læring, og bidrar til dårligere miljø i skolen. Om denne utviklingen ikke snus, kan det få store konsekvenser for elevene senere i utdanningssystemet. AUF mener digital teknologi må brukes mer gjennomtenkt i undervisningen og at mobiltelefoner ikke hører hjemme hverken i skolegården eller klasserommet.

AUF vil:

- Sikre fysiske skolebøker i alle fag, og satse på skolebibliotekene og begrense skjermbruk som er uten pedagogisk begrunnelse.
- Lovfeste retten til fysiske lærebøker i grunnskolen.
- Sikre at alle elever gode skolebibliotek.
- Finne gode løsninger for bruk av skjerm for elever med læreversker.
- Ha et nasjonalt forbud mot mobilbruk i grunnskolen.
- Heve lærernes kompetanse i å bruke teknologi i undervisningen på en måte som fremmer god læring.
- Heve lærere og elevers kompetanse i å bruke kunstig intelligens som et læringsverktøy, samt styrke kildekritikken og de negative konsekvensene ved bruk av KI-teknologi.

2.8 Flere lærere i skolen

De aller fleste av oss har opplevd hvor viktig en dyktig lærer kan være, både for å motivere oss til å lære noe nytt og for å skape et trygt og godt skolemiljø. I dag etterspør lærerne våre mer tid og tillit til å kunne undervise, engasjere og følge opp alle elevene i klassen. Mange skoler sliter med å få tak i kvalifiserte søkere, mange dyktige lærere forlater yrket, og for få blir utdannet til lærere i dag.

Test- og presskolen, som høyresiden har utviklet, har også gått utover lærerne våre og alle de som burde blitt lærere. Lærerne må få mer tillit til å motivere og engasjere elever, og mindre tid til å rette prøver og gjøre papirarbeid på kontoret.

For å sikre mer rekruttering til yrket må vi fjerne høyresidens høye krav til lærerutdanningen og øke praksisandelen i utdanningen.

AUF vil:

- Arbeide for økt rekruttering til lærer- og barnehagelærerutdanningene over hele landet.
- Ansette flere yrkesfaglærere med relevant fagbrev i fag- og yrkesopplæringen.
- Fjerne høyresidens karakterkrav til lærerutdanningen for å sikre mer rekruttering.
- Sikre kompetanseutvikling for lærere og ansatte i skolen.
- Gi undervisere uten formell kompetanse flere muligheter til å oppnå et kompetanseløft.
- Stanse avskiltingen av erfarne lærere.
- Videreføre arbeidet med tillitsbasert styring og ledelse.
- Endre PPU-utdanningen for at flere med relevant fagbakgrunn skal kunne undervise i skolen, og fjerne kravet om mastergrad for å ta PPU-utdanning.

3.0 En helhetlig fellesskole

Fellesskolen bygger på målet om å utjevne sosiale forskjeller, ved at elever gis like muligheter til å lykkes i skolen. Fellesskolen skal samle alle elever, uavhengig av bakgrunn, og tar utgangspunkt i at elevene lærer både individuelt, og i fellesskap. Det skal ikke være en motsetning mellom å tilhøre et mangfoldig fellesskap, og å bli sett og vurdert som enkeltelever, med egne forutsetninger, evner og interesser.

Fellesskolen står overfor store utfordringer. Privatisering og krefter som kjemper for mer sortering av elever i skolen, truer grunnlaget for en fellesskole der en møtes på tvers og lærer sammen. Stadig flere mistrives på skolen, kjeder seg og mangler motivasjon for å lære. Samtidig faller en jevn andel fra utdanningssystemet. Det er behov for å se grunnskolen og videregående under ett, og tette glippsonene der elever faller fra. Laget rundt elevene; lærere, assistenter, elevtjenester, miljøarbeidere og andre, må styrkes og jobbe tettere for at elevene kan lykkes. Alle i skolen må føle seg ivaretatt og en del av et mangfoldig fellesskap der alle hører til.

3.1 Glippsonen mellom ungdomsskole og videregående

En av de største utfordringene som fellesskolen står overfor, er andelen elever som faller fra. De siste årene har omtrent en fjerdedel av alle som begynner på videregående skole. Frafallet er høyest i overgangen mellom 10. klasse og VG1. Noen elever faller mellom to stoler, og blir ikke fulgt godt nok opp. Det må aldri skje.

At elever bruker lengre tid på å fullføre videregående er ikke nødvendigvis en krise. Noen trenger ekstra tid og oppfølging, og det må fellesskolen legge til rette for. Det største alvoret er når elever ikke fullfører i det hele tatt, og ikke kommer i jobb. Andelen unge som lever i den utryggheten, har økt kraftig de siste årene. Det er alvorlig for enkeltmennesket, og for hele samfunnet. Det er fellesskapets ansvar å gjøre noe med.

AUF vil:

- Forplikte alle fylkeskommuner å tilby alternative skoleløp på 1+3 eller 0+4 (vekslingsmodellen) som en mulighet for elever som av ulike grunner ikke er motivert for et ordinært yrkesfaglig skoleløp.
- Forplikte kommunene og fylkeskommunal oppfølgingstjeneste å samordne innsatsen overfor ungdommer utenfor skole og arbeid.
- At vekslingsmodellen og andre alternative skoleløp må promottes som en mulighet overfor ungdomsskoleelever det passer for og deres foresatte.
- Tilby tilpassede innføringsløp i norsk, engelsk og matematikk i VG1 for elever med faglige hull fra ungdomsskolen, som likevel beholder elevens tilhørighet til klassen og gjør det mulig å fullføre på normert tid.

3.2 Kampen mot A- og B-skoler

De siste årene har krefter på høyresiden jobbet for å bryte ned fellesskolen. Under Erna Solbergs regjeringstid åpnet en ny privatskole i snitt hver eneste måned, og statsstøtten til privatskoler doblet seg. Privatskoler er den største trusselen mot fellesskolen, og deler elever opp i A- og B-lag. Fellesskapet slår sprekker om man allerede fra barneskolealder ikke lenger møter mennesker ulik deg selv, og barn skilles ut fra evner, religion eller foreldres økonomi. Det er oppskriften på sosiale forskjeller, lavere toleranse og segregering av samfunnet.

Fellesskolens overlevelse avhenger av at det offentlige er i stand til å gi det kvalitativt beste skoletilbudet, og skape et skolemiljø der alle trives og kan lykkes. AUF mener fellesskapets midler skal gå til et styrket offentlig skoletilbud. Staten skal ikke sponse privatskoler som utarmer fellesskolen, uavhengig av formål.

AUF vil:

- Styrke fellesskolen, og sørge for at den offentlige skolen er i stand til å gi det beste opplæringstilbudet til alle elever.
- At alle nye videregående skolebygg bør romme både studiespesialiserende og yrkesfaglige utdanningsprogram, så langt det lar seg gjøre
- Så langt det lar seg gjøre, skal nærskoleprinsippet gjelde. Fylkene kan søke om fritak for å innføre inntaksmodeller etter lokale behov .
- At alle grunnskoler og videregående skoler skal som hovedregel være drevet av det offentlige. Privatskoler skal ikke motta offentlig økonomisk støtte, med mindre de viser til et alternativt pedagogisk opplegg.
- Hindre at skoleeiere skal kunne ta utbytte, og ha en enda strengere kontroll med hvordan skoleeierne bruker datterselskaper for å omgå regelverket.
- At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsavgrenset, med krav om ny søknadsprosess og mulighet til demokratisk innvirkning.
- At kommuner og fylkeskommuner skal ha vetorett mot etablering av privatskoler.
- At offentlige og private skoler får samme økonomiske tilskudd knyttet til individuell tilrettelegging for elever med enkeltvedtak
- At det bør spesifiseres at forbudet mot å overføre verdier til skolens eiere også gjelder ved salg.
- Styrke Utdanningsdirektoratet, gjennom tilstrekkelige ressurser til rådighet, slik at de kan gjennomføre et effektivt tilsyn ved de private skolene.
- At brudd på lov og regelverk må håndheves strengere og følges av bøter og mer effektive sanksjoner.

3.3 Laget rundt eleven

Alle elever bør ha tilgang til et omfattende støtteapparat for å sikre like muligheter til å lykkes. For å støtte dette, understreker vi i AUF viktigheten av elevtjenester som kan tilby

både rådgivning og praktisk støtte til elever gjennom deres faglige og personlige utfordringer. Videre skal hver skole ha en velutrustet skolehelsetjeneste med helsesykepleier og skolepsykologer som kan ivareta elevenes helsebehov, noe som er avgjørende for å redusere fravær og forbedre læringsmiljøet.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste, PPT, må styrkes for å gi spesialisert støtte til elever med særskilte behov og for å sikre at ingen elever faller fra. Vi ønsker å bygge et inkluderende og støttende utdanningssystem hvor alle elever, uavhengig av deres bakgrunn eller utfordringer, får muligheten til å nå sitt fulle potensial. Dette er ikke bare avgjørende for den enkelte elevs fremtid, men for samfunnet som helhet.

AUF vil:

- Ansette flere sosial- og miljøarbeidere, helsesykepleiere, barne- og ungdomsarbeidere, NAV-veiledere, folkehelsekoordinatorer og minoritetsrådgivere i fylkeskommunen.
- Koble alle skoler med en helsetjeneste med helsesykepleiere, PPT, leger og psykologer.
- Innføre mangfoldsarbeidere i alle kommuner.
- Etablere trivselsledere på alle grunnskoler.
- Sikre at alle elever har tilgang til en miljøterapeut på sin skole.
- Gjøre NAV-veiledning tilgjengelig for videregående elever.
- Overføre ansvaret for helsesykepleiere, miljøarbeidere, mangfoldsarbeidere og skolehelsetjenesten til fylkeskommunen.
- Øremerke midler i statsbudsjettet for at kommunene og fylkeskommunene oppfyller normtallet for helsesykepleiere i skolen.
- Innføre faglige krav til rådgivere og utvide tilgangen til informasjon om ulike studieretninger og fagskoletilbud på videregående skoler.
- Tilby læringsassistenter for elever med spesielle behov og sørge for at de får tettere oppfølging.
- Innføre leksehjelp på alle videregående skoler.
- Avskaffe dagens fraværsgrense i videregående til fordel for et nytt fraværsgreglement som møter elevenes behov og frigjør fastlegen fra dokumentasjon av fravær.
- Lovfeste miljøteam på alle skoler med over 200 elever, og utarbeide en norm for å sikre at også små skoler får voksenpersoner med særlig ansvar for skolemiljøet. Miljøteamene skal ha skolemiljø som hovedoppgave.
- Lovfeste en norm på maks 20 elever per klasse i grunnskolen.
- Lovfeste en norm på maks 20 elever per lærer på studiespesialiserende, og inntil 15 elever per lærer på yrkesfag.
- Gi helsesykepleier større muligheter til å skrive henvisninger for å effektivisere prosessen om å få helsehjelp
- Jobbe for en bemanningsnorm i SFO
- Styrke finansieringen til SFO
- Styrke retten for særskilt tilrettelegging for barn i SFO som trenger ekstra ressurser

3.4 Samisk utfoldelse i skolen

Skolen bærer et særskilt ansvar for uretten som ble begått mot samer gjennom historien. Skolesystemet ble brukt som et verktøy for å fornorske samiske barn, med mål om å ødelegge samisk kultur og språk. Sårene etter fornorskingsprosessene er fortsatt dype. Politikken har etterlatt alvorlige konsekvenser i det samiske samfunnet, inkludert traumer, analfabetisme, mindreverdigfølelse, og tap av identitet.

Fellesskolen bærer et særlig ansvar for å bekjempe fordommer, stigma og diskriminering av samer. Samers språk, kultur og historie må gis sin rettmessige plass i skolen. Fellesskolen skal gi samer muligheten til å utfolde seg, og gi alle elever en større forståelse for og tilknytning til Norges urfolk.

AUF vil:

- Utvide stipendordninger for samiske språklærere.
- Styrke midlene til samiske lærebokprosjekter.
- Styrke «Samisk for alle» i hele landet.
- Øke støtten til samisk språkopplæring for unge voksne.
- At alle elever med samisk bakgrunn får grundig informasjon om rettighetene sine innenfor språkopplæring.
- Styrke undervisningen innen samisk språk, kultur, tradisjoner og historie, inkludert fornorskingsprosessen.
- Sikre tilgang på oppdaterte, samiske lærebøker i alle fag.
- Utdanne flere samiskspråklige lærere, barnehagelærere, og pedagoger/spesialpedagoger.
- Gi gyldig fravær på Samefolkets dag for elever med samisk bakgrunn
- Gi tilbud og kultur- og fritidsaktiviteter for barn utenfor samiske kjerneområder som styrker barns tilknytning til samisk språk og kultur.
- Lovfeste rett til å lære samisk i grunnskolen og i videregående opplæring.
- Øke kunnskap blant ansatte i elevtjenester om samisk kultur, historie og samfunnsliv, i områder med høy andel samisk ungdom.

3.5 Seksualundervisning

For de fleste er skolegangen mer enn bare opplæring. Gjennom årene i skolen formes elevene som person, og oppdager eget kjønnsuttrykk, identitet og legning. Dagens seksualitetsundervisning oppleves som gammeldags, og vektlegger for lite grensesetting, legnings- og kjønns mangfold. Dette er på tross av nye læreplanmål. Derfor må fagfornyelsen prioriteres mer økonomisk, slik at alle unge får tilgang på seksualitetsundervisning gjennom hele utdanningsløpet.

Seksualitetsundervisningen skal være et av de viktigste verktøyene i kampen mot voldtekt, diskriminering og LHBTI-hat. Fortsatt er skjellsord som «homo» og «hore» vanlig å høre i skolegården. Derfor trenger seksualitetsundervisningen et løft, og ses i et helhetlig perspektiv fra førskole til videregående. Seksuell trakassering og voldtekt må bekjempes med tidlig holdningsskapende arbeid i skolen om grensesetting og respekt for andre.

AUF vil:

- At undervisning og holdningsskapende arbeid om kjønnsuttrykk, legning, grensesetting og samtykke må starte allerede i barnehagen.
- Organisere seksualitetsundervisningen nasjonalt som et helhetlig opplæringsløp fra barneskolen til videregående skole.
- Bedre finansieringen av fagfornyelsen slik at læreplanens mål om seksualitetsundervisning overholdes.
- På sikt sørge for at kompetansen innenfor seksualitetsundervisning som i dag sikres gjennom organisasjoner, ivaretas fullt og helt av de aktuelle yrkesutøvernes egne utdanninger og kompetansehevingstiltak
- Vie større oppmerksomhet til temaer som kroppspress, kjønnsuttrykk, legning og seksuell helse.
- Gjøre elever klar over rettigheter til abort, ulike metoder og hvor man kan henvende seg.
- Gi elever grundig informasjon om rettslige begreper som trakassering, overgrep, voldtekt, og hva samtykke innebærer.
- Gi god informasjon om bistand som legevakt, krisesenter, helsestasjon, politi og andre kan yte i ulike situasjoner.
- At timetallet i seksualitetsundervisning må økes, og det må tilrettelegges for at man kan undervise tverrfaglig.
- Tilby gratis bind, tamponger, prevensjonsmidler, graviditetstester og testing for kjønnssykdommer hos skolehelsetjenesten på alle skoler.
- Sørge for at alle kjønn får like muligheter til å lære og diskutere alle emner i seksualundervisningen.

3.6 Demokratisk motstandskraft i fellesskolen

Norske elever lærer gjennom skoleløpet mye om demokrati, medborgerskap og samfunnets byggesteiner. AUF mener mye av det som gjøres i dagens fellesskole er bra, og bidrar til både økt forståelse for samfunnet vi lever i, samtidig som det kan bidra til å sette lys på spesielt viktige områder for elevenes verdiutøvelse. Samtidig er AUF bekymret for at trang grunnskoleøkonomi og små kommunebudsjetter ofte går på bekostning av demokratiundervisning som i dag i stor grad er foreldrestyrt og basert på dugnadinnsats.

AUF ser med bekymring på at økende uro i verden, manglende regulering av Big Tech og

autoritære krefter på fremmarsj gjør den oppvoksende generasjonen mer utsatt for ekstreme budskap og ideologier. AUF ønsker derfor en omfattende demokratireform i norsk skole for å sikre at alle norske elever får kunnskapsbasert demokratikunnskap med fokus på samtiden og fremtiden.

AUF vil:

- At barneskolen, ungdomsskolen og videregående skal ha helhetlige planverk for hele skoleløpet om hvordan å sikre demokratisk motstandskraft. Disse planene må henge sammen, og bør inkludere at alle elever i løpet av 12 års utdanning får delta på skoletur med mål om økt demokratiforståelse.
- At skoleturer skal fullfinansieres av det offentlige, og at Stortinget bevilger en oppstartsmilliard for å sikre alle elever anledning til å delta på skoleturer, uavhengig av økonomisk bakgrunn. Disse turene skal inngå i skolens pedagogiske opplegg, og ha en klar pedagogisk forankring.
- At alle elever, uavhengig av bosted, skal få mulighet til å møte mennesker med egne erfaringer fra ekstremisme, krig og terror gjennom prosjekter som tidsvitneprogrammet, veiviserordningene og tilsvarende tilbud.
- At 22. juli-senterets tidsvitneprosjekt gjøres til en nasjonal ordning der alle landets regioner skal inngå.
- Styrke kompetansemål og undervisning om menneskerettigheter og demokratiforståelse i skolen
- Innføre DEMBRA på alle norske skoler.
- Innføre SLT-koordinator i alle kommuner, sikre at alle skoler har ansatte med DEMBRA-kompetanse og sikre flere radikaliseringskontakter i politiet i hele landet.
- Styrke kritisk tenkning og kildekritikk i alle fag i skolen.

3.7 Elevdemokrati

Elevenes innflytelse over egen skolehverdag er en forutsetning for skoledemokrati og bevisste, motiverte og aktive elever. Elevene må sikres retten til å påvirke sin egen skolehverdag og skal gjelde for alle deler av skolen. Ved skolestart må alle elever få en grundig opplæring i hvordan de kan påvirke både administrative og pedagogiske avgjørelser.

Ved en rekke skoler blir yrkesfagene eller andre studieretninger utelatt fra elevrådsstyrene. AUF ønsker å innføre en kvotering i elevrådsstyrene som sikrer at ingen av skolens studier ender opp med å bli uforholdsmessig lite representert i elevrådsstyrene.

AUF vil:

- Innføre kvotering i elevrådsstyrene for å sikre at alle studieretningene blir likt representert i forhold til elevmassen på den enkelte skole.
- Styrke elevdemokratiet i undervisningen og skolehverdagen

- Legge til rette for elevmedvirkning også i valg av hvilke valgfag ungdomsskolen tilbyr
- At alle skoler skal ha en miljøarbeider eller lærer som skal sikre dialog mellom skolen og elevrådet

3.8 Kampen mot mobbing

Fellesskolen skal romme alle, og skape et miljø der alle trives og føler tilhørighet. Dessverre er mobbing, rasisme og seksuell trakassering en del av skolehverdagen for mange. Mobbing er gift for fellesskolen, og er en av de største årsakene til fravær og frafall. Mobbing er samtidig en sammensatt utfordring, som krever langvarig forebyggende arbeid for å skape et trygt og inkluderende klassemiljø. De siste årene har mobbing også inntatt digitale plattformer, som gjør det vanskeligere å oppdage for ansatte. Da trengs lavterskel varslingsmekanismer for elevene, og mobiltelefonbruken i friminuttene begrenses. Til syvende og sist er det skolens ansvar å bekjempe mobbing, og den viktigste nøkkelen til å bekjempe det er en fremoverlent skoleledelse og oppmerksomme lærere. Fylkenes mobbeombud spiller en avgjørende rolle i å rydde opp i mobbesaker, men kan ikke alene løse problemet. Skoler som over tid viser manglende evne til å ta tak i mobbesaker, må møtes med sanksjoner fra skoleeier.

AUF vil:

- At alle elever har tilgang på en lavterskel varslingsmekanisme for mobbesaker.
- At alle skoler oppdaterer årlige handlingsplaner mot mobbing, rasisme og seksuell trakassering.
- Styrke laget rundt elevene, med flere lærere og miljøteam på skolene.
- At fylkeskommunene og kommunene gjennomfører årlige kontroller av skolenes psykososiale miljø.
- Styrke kompetansen blant ansatte om minoriteter, rasisme og diskriminering.
- Ha et innsatsteam mot mobbing på alle skoler, som kan settes inn raskt når det varsles om saker.
- Ha en statlig norm for mobbeombud, basert på antall elever og skoler i hvert fylke ombudet opererer i.
- Involver elevene mer aktivt i kampen mot ensomhet og mobbing.

3.9 Fraværsregelverk i skolen

Fravær er et stort problem i norsk skole og fører i ytterste konsekvens til at elever faller fra. Unge mennesker som står uten vitnemål har ofte en stor kostnad for samfunnet, men også for det enkelte menneske som risikerer å bli stående utenfor utdanning, arbeidsliv og det fellesskapet vi alle trenger å være en del av.

Dagens fraværsgrense løser ikke problemene i norsk skole. Fravær skyldes mange ulike faktorer, blant annet elevenes psykiske helse, hjemmesituasjon, og generelle trivsel. Læreren, undervisningsopplegget og både klasse- og skolemiljø påvirker elevenes trivsel og

motivasjon. Trivsel og motivasjon er grunnleggende for å få ned fraværet.

Det er likevel viktig å anerkjenne at vi trenger regler for fravær på lik linje som vi trenger regler for andre ting i samfunnet vi omgir oss i. For AUF er det viktig at fraværsreglene i skolen skal vise tillit til både lærere og elever. Tillit til lærerne ved at de kjenner sine elever best og hvilke virkemidler de kan bruke for å få eleven tilbake på skolebenken. Tillit til elevene at elevene selv innenfor gitte rammer skal kunne gå gode for egen sykdom og gyldige fravær. Med tillit kommer også et ansvar; et ansvar for å følge opp, og et ansvar for å møte opp.

AUF mener

- Innføre en egenmeldingsordning etter modell fra arbeidslivet der elevene kan melde sin egen sykdom inntil tre sammenhengende dager inntil fire ganger per skoleår. Det er ikke mulig å ha mer enn tre sammenhengende egenmeldingsdager innenfor en fire-ukers periode. Fravær utover dette må dokumenteres med sykemelding.
- Dersom fravær ikke kan dokumenteres med egenmelding eller sykemelding anses det som ugyldig fravær og kan potensielt medføre bortfall av vurderingsgrunnlag.
- Elever som driver med toppidrett, kultur eller politikk kan stryke inntil 10 dagers fravær per skoleår.
- Elever kan stryke alt fravær i forbindelse med obligatorisk kjøreopplæring.
- Læreren plikter å kalle inn eleven til samtale når fraværet overstiger 30 timer
- Elevene må ha et vurderingsgrunnlag for å få standpunktkarakter i de ulike fagene. Det er opp til faglærer å vurdere elevenes vurderingsgrunnlag ut fra læreplan og læremål.
- At det ikke skal innføres en fraværsgrense i ungdomsskolen.
- Åpne opp for at man kan stryke timefravær på lignende måte som dagsfravær.
- Fjerne dagers fraværsgrense

3.10 Karakter og vurderinger som fremmer mestring

Konstruktive tilbakemeldinger som gir tydelig veiledning om elevens progresjon og forbedringsområder er essensielle, likevel mener vi i AUF at det er viktig for elevene å få konkrete tilbakemeldinger på hvordan de ligger an i de ulike fagene. Dagens karakterordning gir elever muligheten til å få tydelige og kontinuerlige tilbakemeldinger på progresjon i faget, og gir incentiver til videre arbeid. Elever skal oppleve god læring og mestring på skolen. AUF mener det er viktig at elever blir vurdert i ulike situasjoner for å få et helhetlig bilde av deres ferdigheter. Karakterer kan gi verdifull tilbakemelding til både elever og lærere og bidra til å identifisere de som sliter eller risikerer å falle fra, så lenge dette kombineres med utfyllende og konkrete tilbakemeldinger fra læreren.

AUF vil:

- Beholde dagens ordning med karakterer i ungdomsskolen, men sørge for at karakterer kombineres med utfyllende og konkrete tilbakemeldinger fra læreren.
- At tallkarakterer på videregående fortsatt skal gjelde på samme måte som i dag, men at det skal være færre vurderinger med karakter i løpet av året.

- At formativ vurdering styrkes og brukes aktivt i alle fag for å gjøre vurdering til et kontinuerlig verktøy for å fremme læring.

4.0 Videregående skoler der alle kan lykkes

Den videregående skolens fremste oppgave er å gi alle elever like muligheter til å lykkes. Å fullføre videregående gir mennesker frihet til å velge sin vei videre i livet. De videregående utdanningstilbudene skal gi unge og voksne muligheten til å finne sin plass i fellesskapet, og bli den beste utgaven av seg selv. En sosialdemokratisk fellesskole legger til rette for at hver elev gis muligheten til å oppleve mestring, nå egne mål, og vurderer eleven individuelt ut fra evner, utvikling og innsats.

De videregående skolene skal forberede unge og voksne på et arbeidsliv i endring. Framtidens arbeidsliv vil trenge arbeidsfolk med evner til å sette seg inn i ny teknologi, lære nye ferdigheter og samarbeide med andre om oppgavene. Norge trenger fagarbeidere som skal ta oss inn i fornybarsamfunnet, og skape nye verdier for framtida. Samfunnet trenger helsepersonell, lærere og andre som skal bemanne velferden vi alle er avhengige av. Velferdsstaten trenger at flest mulig arbeider etter evne.

Elever må derfor gis reelle muligheter til å realisere sitt eget potensial, uavhengig av hvem de er og hvor de kommer fra. Valg tas i 10. klasse og på videregående som former karriereveien videre. Valg av utdanningsprogram og fag skal baseres på elevers motivasjon, interesse og ferdigheter. Likevel styres ofte valgene av eksterne forhold. Kjønn og klassebakgrunn påvirker i høy grad hvilke valg elever tar. Færre gutter enn jenter velger studiespesialiserende, og omvendt. Barn av foreldre med høyere utdanning velger sjeldnere yrkesfag. Videre opplever elever daglig forskjellsbehandling i skolen og på fritiden som forsterker kjønns- og sosiale forskjeller. Gjennomsnittlig får en elev med foreldre på ytelser over en hel karakter lavere i snitt enn barn av akademikere. Gutter får lavere karakterer enn jenter. "Trynefaktoren" i norsk skole må møtes med flere anonyme vurderinger der en vurderes etter arbeid og innsats, ikke person.

En sosialdemokratisk fellesskoles fremste oppgave er å utjevne forskjeller, og gi lik rett til utdanning. Da må elever stille likt på startstreken og vurderes på rettferdig grunnlag. Fordommer om utdanningsprogrammene må brytes ned og statusen til yrkesfag løftes. Ingen elever skal måtte stå i kø for å få læreplass. Opplæringen på yrkesfag må tilpasses kompetansen som trengs i arbeidslivet. Kvaliteten på studiespesialiserende må heves.

For både elever på studiespesialiserende og yrkesfag oppleves skolen som utmattende og teoritung, der evner til å pugge premieres foran innsats og faktisk læring. Skolen tilpasses de faglig sterkeste elevene, og ikke en mangfoldig elevgruppe. De siste årene har motivasjonen falt, andelen som kjeder seg i klasserommet økt kraftig og fraværet gått opp. Det er en skummel utvikling, og vitner om en feilslått skolepolitikk som støter ut elevene med lavest

motivasjon. Samtidig har aldri elever prestert dårligere ved inngangen til videregående i matematikk, lesing og naturfag, ifølge PISA-undersøkelsen. Flere gutter og jenter forteller i anonyme undersøkelser at de sliter psykisk, strever med eget selvbilde og opplever mobbing og utenforskap på fritiden - og særlig i russetiden.

Framtidens fellesskole må være motiverende, gi elevene verktøyene de trenger for å lykkes og være av så høy kvalitet at det offentlige tilbudet er det mest attraktive, foran det private.

AUFs mål med videregående opplæring:

- Alle elever skal fullføre videregående med studiekompetanse, fag- eller svennebrev.
- Det beste mulige opplæringstilbudet tilbys i offentlige videregående skoler, der elever møtes på tvers av bakgrunn.
- Fagtilbudene og opplæringen i videregående gjenspeiler etterspørselen og kompetansebehovet i arbeidslivet
- Forskjeller mellom kjønn og geografisk og sosial bakgrunn brytes ned og utjevnes. Utdanningsvalg tas på bakgrunn av motivasjon og evner, ikke foreldres utdanning eller økonomi.

4.1 Studiespesialiserende

Studiespesialiserende skal forberede elever på livet som student på høyskole eller universitet. Programtilbudene og valgfagene må gi elevene muligheten til å utforske bredden av ulike studieretninger. Fellesfagene skal først og fremst gi elever språk-, skrive- og regneferdigheter som trengs i høyere utdanning og arbeidslivet. Fellesskolen må kunne tilby alle elever muligheten til å utvikle seg. Faglig sterke elever må kunne få ekstra utfordringer, og elever som trenger ekstra hjelp må få den oppfølgingen som trengs for at de lykkes. De spesialiserte utdanningsprogrammene idrettsfag, medier og kommunikasjon, musikk, dans- og drama, og IB må være av så høy kvalitet at det konkurrerer med private skoler.

Alt for mange på studiespesialiserende forteller de kjeder seg på skolebenken, og mangler motivasjon og lærelyst. En teoritung undervisning, med hyppige prøver i en rekke fag, sliter på motivasjonen. Det har skapt en test- og puggeskole som går på bekostning av både trivsel og læring. Selv om studiespesialiserende skal forberede elevene på en studiehverdag, må også elever få mulighet til å lære praktisk og bruke både hode og hender i undervisningen. Undervisningsmetodene må variere, og planlegges i samarbeid med elevene. Det trengs et faglig og pedagogisk løft for studiespesialiserende, med flere lærere per elev og en større bredde av faglige tilbud.

AUF vil:

- At nivåinndeling skal begrenses, og kun benyttes som et verktøy for å gi målrettet hjelp i kortere perioder.
- Tilrettelegge for selvstudium i fritimer med lærere til stede.
- Gi mer praktisk undervisning i teoritunge fag der det er gjennomførbart, og øremerke

midler til skolene for å investere i utstyr som gjør dette mulig.

- At fellesfag innen realfag som naturfag, geografi og matematikk på P-nivå skal bli mer praktisk orientert
- At kritisk tenkning og kildekritikk bør flettes inn i alle fag på studiespesialisering.
- At kroppsøving skal motivere elevene til å ta bedre vare på egen helse.
- Gjennomgå struktur og læremål for idrettsfag, forskerlinja, musikk, dans og drama, medier og kommunikasjon, kunst, design og arkitektur og IB, for å gi mest mulig tid til linjefordypning.
- At International Baccalaureate-programmet (IB) må fullfinansieres på lik linje med andre utdanningsprogram, og må være et offentlig tilbud i alle fylker.
- At elever som ønsker ekstra utfordringer, bør gis mulighet til å ta enkeltemner på høyskole- og universitetsnivå.
- Gjøre det valgfritt å velge mellom 2. fremmedspråk eller et års ekstra engelskundervisning for å kvalifisere til generell studiekompetanse
- Tilby tysk, spansk og fransk nivå 3 i alle fylker.
- Sikre at alle norske fylker har musikk-, dans- og dramatilbud for elevene sine.
- Gjøre engelskfaget obligatorisk fram til VG2

4.2 Yrkesfag

Skal Norge lykkes på veien mot fornybarsamfunnet, og skape verdier å dele på i framtida, trengs dyktige fagarbeidere. Ifølge LO mangler Norge nesten 75.000 fagarbeidere. Framover vil behovet øke kraftig, særlig innen IT, helse, byggebransjen og industrien.

Velferdssamfunnet Norge er helt avhengig av at vi lykkes i å få flere til å velge yrkesfag.

Dessverre har yrkesfag over tid fått lavere status, og mange som kunne blitt dyktige fagarbeidere, valgte heller studiespesialiserende. Selv om behovet for fagarbeidere er stort, står likevel flere tusen ungdommer i en kø for en læreplass. Det er uakseptabelt.

Elevundersøkelser på yrkesfag viser urovekkende tall om motivasjon, læring og frafall. Når en av tre gutter dropper ut fra yrkesfag, er det skolen det er noe galt med. Norge trenger et yrkesfagsløft. AUF mener det må innebære at undervisningen på yrkesfag blir mer praktisk, læringen i fagene ses i sammenheng med hverandre og utstyret og læremetodene er det samme man møter i arbeidslivet.

Rekruttering til yrkesfag må starte tidlig. Allerede fra barneskolen må elever få mulighet til å prøve seg i praktiske fag, og mulighetene et fagbrev tilbyr må gjøres kjent. Store forskjeller i valg av yrkesfag mellom kjønn og klassebakgrunn må bekjempes gjennom et statusløft for yrkesfagene.

AUF vil:

- Sørge for at undervisningen på yrkesfag blir mer praktisk, variert og relevant for arbeidslivet.
- Begrense ren teoretisk undervisning på yrkesfag, og kombinere teori med praktisk læring.
- At alle yrkesfagelever får tilbud om en ukentlig utplasseringsordning i VG1 og VG2.

- Samarbeide mer med lokale bedrifter og næringsliv for å tilby moderne og relevant undervisning, med utstyr som elevene vil møte i arbeidslivet.
- At alle elever må få mulighet til å fordype seg i fagene de selv ønsker i yrkesfaglig fordypning, YFF.
- At det å ta kombinerte studiespesialiserende og yrkesfaglige løp bør bli en rett å søke på, på lik linje med å bare velge én av delene. Kombinasjonsløp må bygges ut til å gjelde flere yrkesfaglige studieprogram enn bare dagens TAF-ordning.
- Styrke rekrutteringen til yrkesfag gjennom hospiteringsdager på yrkesfaglinjer for ungdomsskoleelever, årlige yrkesfagmesser i alle fylker og høyere krav til rådgivere.
- Gi rådgivere bedre opplæring i muligheter etter fullført fagbrev
- Bekjempe fordommer hjemmefra om yrkesfag gjennom obligatoriske informasjonsmøter om yrkesfag for foresatte.
- Gjøre mulighetene for høyere yrkesfaglig utdanning, mer kjent for både ungdomsskoleelever og deres foresatte, eksempelvis gjennom informasjonsmøter og hospitering på fagskoler for elever.
- Bekjempe kjønnsbarrierer på yrkesfag, blant annet gjennom utstyr som er tilpasset kjønnene og garderobefasiliteter for både jenter og gutter.
- Innføre regionale kompetansesenter for små håndverksfag.
- Innføre Y-veien på alle yrkesfaglige linjer med mulighet for å søke seg inn på relevant høyere utdanning.
- Gi alle yrkesfagelever der dette er mulig, tilbud om kjøreskoleopplæring som en del av opplæringa.
- Gi alle elever som forplikter seg til et fullstendig yrkesfaglig utdanningsløp, tilbud om førerkort klasse B og andre relevante førerkort betalt av det offentlige.
- Etablere et nasjonalt yrkesfagssenter.
- Styrke sosiale arenaer for lærlinger så de kan møtes på tvers av lære plasser.

4.3 Lærlingtiden

Det bør være en selvfølge at elever kan fullføre utdanningen de har begynt på. Dessverre er ikke det virkeligheten for mange. Hvert år står flere tusen elever uten en læreplass, og må sette utdanningen sin på pause.

Noen er ikke godt nok forberedt på å gå ut i lære. Da må fylkeskommunen forpliktes til å gi dem muligheten til å kvalifisere seg, og raskest mulig komme ut i lære. Samtidig står mange uten en læreplass, selv om de er kvalifiserte. En lovfestet rett til læreplass innebærer at det er fylkeskommunens ansvar å sørge for at elever kommer ut i lære etter VG2. Det er skolens ansvar at elever får fullført utdanningen, ikke eleven selv.

AUF mener læretida må være trygg og tilgjengelig for alle lærlinger. Lærlingtiden må gi rom for å både prøve og feile. Det er bedriften, opplæringskontoret og skolens ansvar at det skjer i trygge rammer, med god pedagogisk oppfølging underveis. Lærlinger skal sikres riktig lønn, må motta stipender som dekker faktiske utgifter og ha gode arbeidsforhold.

AUF vil:

- Lovfeste retten til læreplass for alle kvalifiserte elever, etter endt skolegang.
- Øke lærlingtilskuddet til et nivå der det å ha lærlinger i bedriften ikke utgjør en merkostnad.
- Gi elever som ikke får en læreplass et reelt alternativ og ikke et ekstra skoleår.
- Sørge for at der elevene ikke er kvalifisert for en læreplass, må det settes inn ressurser slik at elevene kvalifiseres raskest mulig.
- Gi støtte til intensiv språkopplæring til yrkesfagelever og lærlinger.
- Gi lærlinger lærlingbevis på lik linje som studentbevis
- Innføre en forpliktende lærlingnorm for offentlig sektor på minst 3 lærlinger per 1000 innbyggere.
- Styrke opplæringskontorene i fylkene og sikre større kvalitetssikring av tilbudet.
- Kravet om bruk av lærlinger i alle offentlige byggekontrakter, skal også gjelde underleverandører
- Stille strengere krav til offentlige helsetjenester om å ta inn lærlinger.
- Vurdere alternative ordninger til påbygg for å oppnå generell studiekompetanse.
- Gjøre veien enklere for elever som ønsker å skifte fra studiespesialiserende til yrkesfag.
- Styrke samarbeidet mellom den enkelte yrkesfagskole, kommunen og lokalt næringsliv for å sørge for at lærlingene er kvalifisert for det som møter dem på sine fremtidige arbeidsplasser

4.4 Vurderinger som speiler eleven

I norsk skole skal vurdering ikke bare måle, men aktivt fremme elevens læring og utvikling. Med innføringen av Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) intensiveres søkelyset på formativ vurdering. Dette transformerer vurdering fra å være en ren evaluering av kunnskap til å bli et kraftfullt verktøy for læring.

AUF ønsker en skolepolitikk med tillit til elevene og som reduserer stress og press. Videre mener AUF at eksamen skal fjernes da den sjeldent fanger opp hele spekteret av elevens kunnskaper og ferdigheter. Eksamen bidrar til en skole fylt av stress og press, hvor fokuset ligger på testing over en kort tidsperiode, heller enn på læring. AUF mener elevene må bedømmes ut ifra innsatsen gjennom hele året, ikke bare under en kort tidsperiode slik som eksamen legger opp til. Istedenfor eksamen skal elevene få standpunktkarakter basert på vurderinger som er gjort gjennom skoleåret.

AUF vil:

- Avskaffe eksamen i videregående
- Redusere antall norskkarakterer
- At eksamen ikke er en selvstendig karakter, men et korrektiv til standpunkt hvor snittet av standpunkt og eksamenskarakteren står teller på vitnemålet.
- Gjennomføre nasjonale forsøk med alternative vurderingsformer for å utforske og evaluere effektiviteten av nye vurderingsmetoder som mappevurdering.
- Erstatte dagens trekkordning i VG3 med en ordning der du kan velge skriftlig eksamen selv.
- Fjerne ordningen der 20% av elevene i VG1 trekkes opp til eksamen
- Det skal ikke føres fravær 24 timer før eksamen, og eleven skal ha rett på hjelp hvis det er behov for det i dette tidsrommet
- Sette ned et utvalg med mål om å luke ut læringsmål som er utdatert eller som ikke veier tyngre enn elevenes behov for mindre skolearbeid.

4.5 Lik rett til utdanning

Gratisprinsippet er grunnleggende viktig i videregående skoler. Utdanning er en rettighet, og tilgang til den skal ikke være avhengig av studentens eller foreldrenes økonomi. Det betyr at ingen skal holdes tilbake fra å lære og vokse på grunn av dårlig råd.

Derfor er det viktig at alle deler av skolegangen er gratis. Dette gjelder ikke bare undervisningen, men også alt fra pensum til andre skolemateriell og aktiviteter som koster penger. Videre må stipendordninger dekke boligkostnader for de som trenger det, og sørge for at alle nødvendige utgifter til skolen blir dekket gjennom utstyrsstipend.

Å fjerne økonomiske barrierer er en investering i både enkeltpersoners og samfunnets fremtid. Ved å gjøre det mulig for alle unge å få utdanning, hjelper vi dem å utvikle ferdighetene de trenger for å bidra til samfunnet. Vi i AUF tror på at dette ikke bare er rettfærdig, men også nødvendig for å bygge et samfunn hvor alle har like muligheter til å lykkes.

AUF vil:

- At alle utstyrsstipend må dekke de reelle utgiftene til elevene, spesielt på yrkesfag.
- At ingen elever eller lærlinger skal være avhengig av foreldrenes økonomi eller egen jobb for å komme seg gjennom videregående.
- Innføre et varmt og gratis skolemåltid på alle videregående skoler.
- At fylkeskommunen eller skolen selv skal drifte kantiner på VGS
- Knytte borteboerstipendet til stipendet til 1G.
- At stipend på videregående skal utbetales alle måneder
- Innføre gratis synsundersøking i førsteklasse i sammenheng med helsesjekk
- At synsundersøking skal være en del av gratisprinsippet i helsetenesten

4.6 En inkluderende russetid

Minnene og erfaringene fra russetiden og russeperioden har man med seg hele livet ut. 13 års skolegang avsluttes med en stor fest med venner. For mange betyr russetiden fest, samhold og gode minner for resten av livet. Samtidig har vi de siste årene sett at mange opplever ekskludering og utenforskap i russetiden. Denne trenden blir forsterket av kommersialisering av russetiden. Private aktører tjener masse penger på avgangsfeiringen, med nærmest et monopol på russeklær. AUF mener at skolene i fellesskap med russen må legge til rette for en tryggere og inkluderende avgangsfeiring, slik at russefeiringen blir gode minner for livet, for alle.

Skolene og fylkene må ta et større ansvar for å arrangere felles aktiviteter og tilbud for russen både under og i månedene før russetiden. Elevene skal ikke være avhengig av å være med på en buss eller gruppe for å kunne ha et fellesskap i russetiden.

AUF mener at man må tilrettelegge for at russen kan få en trygg russefeiring ved å tilby gratis vaksine mot hjernehinnebetennelse i alle kommuner, og at skolene bør innføre gratis skolefrokost for russen.

AUF vil:

- Oppfordre skoler til å arrangere flere felles arrangementer for russen.
- Oppfordre skoler til å lage felles russeklær for avgangskullet.
- Gi midler til skoler for å kunne arrangere aktiviteter for elever etter endt skoletid.
- Tilby gratis vaksine mot hjernehinnebetennelse i alle kommuner.
- Endre dagens myndighetsalder fra fylte 18 år, til 1. januar året du fyller 18.
- Den 18. mai skal være en eksamensfri dag.
- Ha gratis kollektivtransport for russen.
- At alle fylker og kommuner skal tilrettelegge for at russen skal kunne møtes på egnet tomt.
- Innføre gratis frokost for alle VGS elever.

5.0 Den norske, sosialdemokratiske høyere utdanningen

En av arbeiderbevegelsens viktigste oppgaver er å sikre en skole hvor alle har de samme mulighetene til å få en utdanning, uavhengig av bakgrunn. Denne kampen fortsetter i dag, særlig når det gjelder lik rett til høyere utdanning. Retten til høyere utdanning er en av grunnpillarene for å bygge en sterk velferdsstat.

Skal vi ta velferdsstaten og sosialdemokratiet inn i fremtiden, ligger nøkkelen i hvordan vi styrker den høyere utdanningen. Studenter får et svekket læringsutbytte på grunn av

psykiske helseproblemer og et stressende og urettferdig boligmarked. Studentpolitikk er også velferdspolitik, og for å skape den beste studentpolitikken trenger man god velferdspolitik. Dette kan oppnås ved å øke studiestøtten til 2G, bygge flere, robuste studentboliger og legge til rette for et bærekraftig liv i arbeidslivet.

Det er hjertet i sosialdemokratiet å ha sterke, offentlige utdanningsinstitusjoner. Skal vi klare å løse de store utfordringene som samfunnet står overfor, som klimakrisen og den antidemokratiske bølgen hele verden rammes av, må vi ha et godt utdanningstilbud. Dette oppnår vi ved å tilby utdanningsløp som gjør det lettere å utforske verden, fleksibelt og tar høyde for ny teknologi og dens muligheter.

I kjernen av vårt engasjement for sosial rettferdighet og fremtidig velstand ligger investeringen i høyere utdanning. Ved å gi alle den samme muligheten til å utdanne seg og utforske sitt potensial, legger vi grunnlaget for et samfunn preget av kunnskap, likestilling og muligheter for alle. Derfor er arbeidet for å gi alle lik rett til høyere utdanning den røde tråden til AUFs politikk om høyere utdanning.

Students psykiske helse blir gjennomgående nedprioritert. Ifølge FHI har mer enn én av fire studenter alvorlige psykiske plager. Samme undersøkelse viser også at én av fem studenter har tenkt på å ta sitt eget liv. Det er vi nødt til å gjøre noe med. Vi må bli bedre på forebygging av psykiske plager, og tilby bedre helsehjelp hvis plagene er oppstått.

AUFs mål med høyere utdanning:

- Alle som ønsker det, skal ha reell mulighet til å ta høyere utdanning.
- Skape arbeidere som er robuste og klare for å møte dagens og fremtidens utfordringer.
- Skape et studentmiljø hvor alle uansett bakgrunn er inkludert og er verdige bidragsyttere.
- Høyere utdanning skal være gratis for alle, også internasjonale studenter.

- Skape et kunnskapssamfunn med høy kvalitet i utdanning og forskning.
- Gi studenter som fullfører studie på normert tid mulighet for å omgjøre en større andel av studielånet til stipend.
- Satse ytterligere på forebyggende tiltak for studenters psykiske helse, blant annet arbeid mot ensomhet.
- Bevilge mer støtte til Studentskipnadens helsetilbud.
- Styrke kompetansen om psykisk helse på utdanningsinstitusjonene.
- Sikre at alle nettstudenter har tilsvarende rettigheter som fysiske studenter til sitt studiesteds samskipnad
- Sikre 12 måneders studiestøtte for studenter

5.1 Grunnlaget for gode studenter

For å skape gode studenter, er samfunnet nødt til å legge til rette for at alle skal kunne studere på heltid. Samtidig må velferdsstaten sikre gode levekår og god psykisk helse.

Studietiden er en midlertidig periode i livet til mange av unge voksne i Norge, dette har ført til at mange har funnet mange smutthull for å kunne utnytte denne midlertidige perioden til det verre. AUF er klare og tydelige, uansett lengde på studietiden så skal det ikke være noen unnskyldning for å få en forverret livskvalitet ved å være underbetalt og overarbeidet. Å begynne et nytt liv som student er krevende og det er da velferdsstaten og sosialdemokratiet må være der for studentene for å gjøre overgangen til studentlivet så trygt og inkluderende som mulig.

AUF vil:

- Sikre studiestøtte på 2G
- Gi studentskipnadene førsterett over kommersielle utleiery til å kjøpe kommunale bygg og tomter.
- At det ikke avholdes eksamen 23. desember samt 2. og 18. mai
- Fryse studielånet frem til fylte 40 år
- Avvikle studieavgiften for utenlandske studenter utenfor EØS-området.
- Endre standarden på nedbetalingstiden på studielån fra 20 til 30 år.
- Subsidiere hotellpris for studenter som går samlingsbaserte studier og bor utenfor kommunen under samlinger.
- At lånekassens omgjøring av lån til stipend skal økes fra 40% til 60%, med plan om å gå fra studielån til studiestipend på sikt

5.2 En styrket studentfrivillighet - et sterkere fellesskap

Rapporter viser at norske studenter er av gruppene som sliter mest med ensomhet. Sosialdemokratiet og en sterk velferdsstat er medisin mot en økende ensomhet. Et fellesskap som er egnet for alle, uansett hvor forskjellige man er.

Den norske studentfrivilligheten er unik og har vært med på å skape et inkluderende miljø for generasjoner studenter. Studentfrivilligheten må styrkes for å skape et inkluderende og trygt miljø for alle studenter for å stoppe økningen av ensomhet.

AUF vil:

- At studentsamskipnadene oppretter søknadsordninger til studentorganisasjonene hvor det kan søkes midler fra.
- Ha eget kulturkort for studenter, og sikre studentvennlige billettpriser for kulturarrangement.
- Gi linjeforeninger fritak fra alkoholnekt ved arrangementer sponset med Frifond
- At linjeforeninger for studier med under 50 studieplasser skal få økonomisk støtte

5.3 Studier i utlandet

Kunnskap er internasjonal, og nordmenn som studerer i utlandet sikrer framtidsretta kvalitet i norsk høyere utdanning og arbeidsliv. I en tid hvor verden splittes i en hastighet som vi aldri har sett lignende til før, er det viktig at vi har et tilbud som gir muligheten til at vi kan møtes og lære av hverandre på tvers av landegrensene.

Det å få reise på utveksling i studietiden er en opplevelse som mange studenter ikke skulle ha vært foruten. Utveksling er med på å styrke læregleden og utvide verdenssynet til studenter som gagnar vårt eget samfunn med nye ideer og erfaringer. Å dra på utveksling er et privilegium som har blitt tilskrevet for de med de sterkeste økonomiske ressursene.

AUF vil:

- Opprette nasjonale utvekslingsavtaler for alle norske universitet og høyskoler for hvert kontinent.
- At studenter i utlandet skal ha tilgang på støtteordninger og praktisk bistand under studieoppholdet.
- Øke stipendandelen for skolepenger til 70% for studenter som studerer i utlandet.

5.4 Faglig utvikling

Høyere utdanning og storsamfunnet er ikke to separate verdener, men en del av en stor verden som må jobbe sammen for å kunne klare å skape en trygg og god fremtid for alle. Høyere utdanning skal være med på å forberede den nye generasjonen til å ta over det norske samfunnet og de fremtidige utfordringene vi kommer til å møte på. Da er det viktig at man bygger opp alle retninger innenfor høyere utdanning og ikke lager strukturelle forskjeller mellom realfaglige og samfunnsfaglige retninger som svekker og favoriserer i stedet for å likestille. For å forberede fremtidens arbeidsliv, er det kritisk at studentene har relevant og gyldig kompetanse sammen med en god veiledning gjennom hele studietiden.

AUF vil:

- Opprette en nasjonal portal mellom arbeidsliv og universitet og høyskoler for faglig relevante arbeidsplasser
- At høyskoler og universiteter skal innføre mentorordning som skal veilede faglig og sosialt studentene gjennom det første studieåret
- Innføre nasjonale regler for fusk og plagiering for norske høyskoler og universiteter

5.5 Yrkesmangler

For at det norske samfunnet skal kunne utvikle seg er det kritisk at vi har kompetansen som de norske universitetene og høyskolene tilbyr. Skal vi komme oss gjennom eldrebølgen og klimakrisen på en bærekraftig måte må vi ha folk som har den beste kompetansen på området.

Vi blir stadig færre unge i Norge og det kommer til å påvirke hele samfunnet, alle sektorer og alle områder i livene våre. Da må vi sørge for at kompetansen man får ved å ta høyere utdanning aldri går ut på dato. Vi må legge til grunn at man alltid skal ha muligheten til å utdanne seg til hva man vil, men at det skal bli enklere å videreutvikle utdanningen sin til en ny yrkesgruppe. Det betyr at utdanningsinstitusjonene går fra å være yrkesbaserte til sektorbaserte, ved for eksempel å slå sammen flere studieretninger slik at man lettere kan få arbeid i en sektor som trenger kompetansen og arbeidskraften.

AUF vil:

- At alle samfunnsfaglige fakulteter på universiteter skal samarbeide med et realfaglig fakultet
- Gjøre det enklere for norske universiteter og høyskoler å tilby at studentene kan ta relevante emner ved et annet universitet eller høyskole enn sin moderskole
- Belønne ekstra studiepoeng for praksisopphold eller grad skrevet i arbeidsliv
- At det skal bli enklere å slå sammen fagområder til nye grader
- At arbeid innenfor relevant studieretning gir studiepoeng

5.6 Fagskolene

Det er på tide at Norge får en solid styrking av høyere yrkesfaglig utdanning. Det vil bidra til økt attraktivitet i yrkesfagene, bedre og mer tilpassede utdanninger for næringslivet og styrke vår evne til å drive etter- og videreutdanning i den skalaen vi har behov for i årene som kommer.

Fagskolene skal tilby relevante utdanninger som svarer på kompetansebehovet i arbeids- og næringslivet. Utdanningen er studiepoenggivende men mangler ECTS tilkobling, dette fører

til at det er utfordringer knyttet til å ta høyere yrkesfaglig utdanning andre steder i Europa, og å få utdanningen sin godkjent. Høyere yrkesfaglig utdanning må også synliggjøres som et utdanningsvalg, få en tydeligere plass i utdanningssystemet, og løftes som en likeverdig utdanningsretning likt høyere akademisk utdanning. Fagskolene må tilby utdanning som gir mulighet for kompetanseheving gjennom hele arbeidslivet. Utdanningssystemet må åpnes ytterligere for å etablere et mest mulig sømløst system både fra høyere yrkesfaglig utdanning til høyere akademisk utdanning, og motsatt.

AUF vil:

- Styrke arbeidsplassbaserte tilbud innen fagopplæring og fagskole.
- Styrke og synliggjøre det offentlige fagskoletilbudet.
- Styrke finansiering av fagskole for å dekke de reelle kostnadene.
- Sikre at høyere yrkesfaglig utdanning havner under gratisprinsippet.
- Sikre forutsigbar finansiering av studieplasser i fagskole for å legge til rette for veksten arbeidslivet har behov for.
- Sikre faste utviklingsmidler til utvikling og kvalitetshevende tiltak.
- Arbeide for en nasjonal studentombudsordning for fagskolestudenter.
- Arbeide for at det opprettes flere studier som er relevante og åpne for fagarbeidere som ønsker å ta høyere utdanning.
- Arbeide for å opprette nye fag- og svennebrev på relevante yrkesområder.
- Arbeide for at det finnes et høyere yrkesfaglige utdanningstilbud til alle fag- og svennebrev.
- Arbeide med å kvalitetssikre og tilrettelegge eksisterende og nye voksenopplærings ordninger.
- At fagskoler bør kunne institusjonsakkrediteres med benevnningen "Faghøyskole" og kunne tilby høyere yrkesfaglige utdanninger på nivå 6, 7 og 8 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.
- Sikre gode stipend og låneordninger gjennom lånekassen som gjør det mulig å ta høyere yrkesfaglig utdanning. Styrke kunnskapen om høyere yrkesfaglig utdanning i karriere- og rådgivningstjenesten, både i grunnskolen, VGS og for voksne.
- At omfanget på høyere yrkesfaglig utdanninger skal måles i studiepoeng med ECTS tilkobling for å være anvendelig i norsk og internasjonalt arbeidsliv og utdanningssystem.
- Gi karakterpoeng og studiepoeng for fag-, svenne- og mesterbrev

5.7 Kunstig Intelligens i høyere utdanning

Kunstig intelligens er en integrert del av vår fremtid, og det ville være en urett mot kommende generasjoner av studenter om vi ikke anerkjenner denne teknologien og utforsker hvordan den kan forbedre våre undervisningsmetoder. Dette betyr ikke et frislipp av kunstig

intelligens, men heller at det bør være rom for å bruke teknologien som et hjelpemiddel i både eksamenssituasjoner og ved ordinære arbeidskrav.

AUF vil:

- Ta initiativ til å opprette internasjonal merking og kildeføring ved bruk av KI i faglitterære tekster
- At KI kan være lov under eksamen med digital overvåkning
- Kategorisere bruk av kunstig intelligens uten korrekt kildeføring som plagiat, og innarbeide tydeligere retningslinjer for dette i studier og vurderinger
- Øke kompetansen om kunstig intelligens og hvordan den skal brukes som ressurs hos faglærere

5.8 Et kompetent arbeidsliv - rett på etterutdanning

Et kompetent arbeidsliv er avgjørende for en produktiv økonomi, og i dagens kunnskapssamfunn utvikler arbeidslivet og teknologien seg så kjapt, at de fleste vil trenge påfyll av kompetanse i løpet av arbeidslivet. Skal vi sørge for velstandsvekst, lav arbeidsledighet og økt produktivitet vil etterutdanning og kompetanseheving være helt avgjørende.

Utdanning er det offentliges ansvar, men i dag ser vi at muligheten man har til å øke kompetansen sin i løpet av arbeidslivet avhenger i stor grad av hvilken arbeidsgiver man har. Når de fleste vil trenge økt kompetanse i løpet av arbeidslivet, er dagens situasjon hvor man er avhengig av velvilje fra sjefen med på å skape et classeskille i norsk arbeidsliv.

Lik rett til utdanning må gjelde hele livet også etter du er ferdig med din første utdanning. Vi ønsker derfor å innføre en ordning hvor du opparbeider deg rett til et kompetansestipend som betales ut av staten for fullført videreutdanning, på enten universitet, høyskole eller fagskole.

AUF vil:

- Innføre en ordning hvor arbeidstaker opptjener en rettighet på 20 000 kr for hvert år du er ute i full jobb til et kompetansestipend.
- At man stiller krav om bestått eksamen for å få utbetalt stipendet.
- At det skal utarbeides en etter- og videreutdanningsstrategi som pålegger offentlige universiteter, høyskoler og fagskoler å gjøre det lettere å kombinere utdanning med jobb, gjennom nettstudier og muligheten til å ta enkeltemner.
- At arbeidstaker har rett på lønnet permisjon for å ta utdanning og eksamen.
- At staten har ansvaret for finansieringen av etter- og videreutdanning for alle yrkesgrupper.

- Styrke og promotere søknadsbaserte stipendordninger gjennom NAV for personer som har stått utenfor arbeidslivet og trenger økt kompetanse.
- Styrke og utvide ordningen med bedriftsintern opplæring (BIO) for omskolering av ansatte i bedrifter i omstilling.
- At høyere yrkesfaglig utdanning skal likestilles med høyere utdanning.
- Gi muligheter til å korte ned studieløp dersom du bytter fra yrkesfaglig til ordinær høyere utdanning.
- Det offentlige må begrunne kravet dersom de stiller bachelor eller masterkrav ved stillingsutlysninger.

5.9 Et nytt opptakssystem

AUF ønsker å endre opptakssystemet til høyere utdanning for å effektivisere overgangen fra videregående skole og sikre at flere studenter kan starte sin høyere utdanning uten unødige forsinkelser. Det handler om å gjøre systemet mer rettferdig og effektivt, samtidig som man anerkjenner de unike utfordringene som noen studieretninger presenterer.

For å oppnå dette, støtter AUF ideen om å fjerne alderspoeng, som ofte kan skape en ubalanse i opptakssystemet og ikke nødvendigvis reflekterer en søkeres faktiske kompetanse eller egnethet for et studieprogram, men heller er et intensiv til å utsette studiestart. AUF vil også fjerne kjønnspoeng i opptakssystemet og foreslår i stedet å innføre kjønnskvoter for å sikre en balansert representasjon av kjønn i studieprogrammer der det er nødvendig. Dette vil bidra til å skape et mer likestilt læringsmiljø og sikre rettferdig tilgang til utdanning for alle kjønn.

Videre ønsker vi å innføre et mer fleksibelt og helhetlig opptakssystem som tar hensyn til en bredere vurdering av søkerens kompetanse og egnethet. Dette inkluderer en kombinasjon av karakterer, motivasjonsbrev, og muligens intervjuer som del av opptaksprosessen. Et slikt system vil tillate høyere utdanningsinstitusjoner å bedre vurdere hvilke kandidater som er best egnet for ulike studieprogrammer, og vil sikre at opptak baseres på mer enn bare tall og kvantitative mål.

Disse endringene i opptakssystemet vil ikke bare gjøre prosessen raskere og mer rettferdig, men også sikre at studenter som begynner på høyere utdanning er bedre forberedt og mer motivert for de utfordringene de vil møte. Dette er avgjørende for å styrke kvaliteten på høyere utdanning og for å sikre at Norge fortsetter å utvikle høyt kvalifiserte yrkesutøvere som kan møte fremtidens utfordringer.

AUF tror på ideen om flere sjanser. Mange unge opplever motivasjonssvikt på videregående, og valget står mellom å fullføre med utnyttet potensial, eller å droppe ut. Det er viktig at unge ikke mister muligheten til å oppnå sine drømmer på grunn av psykisk eller fysisk uhelse i ungdomstiden. Derfor mener vi at vi må videreføre retten til å ta opp fag etter videregående opplæring.

AUF vil:

- Avvikle dagens ordning med alders- og tilleggspoenget

At det innføres for en karakterkvote på ca. 80% av plassene. De resterende 20% av plassene går til en ny opptaksprøvekvote, hvor søkere som ikke kommer inn på studiet de ønsker kan konkurrere seg inn på en opptaksprøve som skal være relevant for studieretningen.

- At det skal opprettes en flerkulturell kvote for samfunnskritiske studier ved norske utdanningsinsituasjoner
- Fjerne de særskilte karakterkravene som eksisterer på enkelte studier, som for eksempel på lærerutdanningen og sykepleierutdanningen.
- Videreføre dagens ordning med spesielle kvoter for søkere med samisk språkkompetanse
- Opprette flere distriktskvoter etter modell fra Nord-Norgekvota på UIT
- Videreføre ordinær og førstegangsvitnemålskvoteordningen ved opptak til høyere utdanning.
- At institusjonene skal kunne sette egne krav for opptak som sikrer god kompetanse på studiet
- Opprette en nasjonal opptaksprøve.
- Øke antallet studieplasser ved profesjonsstudiene psykologi og medisin i hele landet

5.10 Studentboliger

For AUF er noe av det viktigste vi kan gjøre for å sikre folk trygghet i hverdagen, å sørge for at man har et sted å bo. Dette gjelder også studentene våre. Likevel ser vi at mange studenter kastes ut på et useriøst leiemarked med kunstig høye leiepriser der mange blir utnyttet for den sårbare posisjonen de står i. Vi mener studentene må skjermes for utnyttelse på leiemarkedet og sikres trygge og rimelige studentboliger. Derfor ønsker vi å stille større krav til utleiery.

Mange studenter må flytte hjemmefra for å gjennomføre drømmestudiet sitt, men mange har vanskeligheter med å skaffe seg et sted å bo. Årsaken til det er todelt. Samtidig som behandlingen av tillatelser til å bygge studentboliger går for sakte, sliter også mange samskipnader med for lite tilskudd til å bygge dem. AUF mener vi er nødt til å sørge for at det bygges flere studentboliger og vil derfor øke tilskuddene til studentskipnadene slik at vi når målet om 25% dekningsgrad.

AUF vil:

- Bygge 5000 studentboliger i året fram til målet om en dekningsgrad på 25 prosent er nådd.
- Målet om dekningsgrad må tilpasses i byer der det er en stor andel studenter.
- Definere studentboliger som et eget arealformål i Plan- og bygningsloven.
- Øke kostnadsrammen for å kompensere for generell pris- og kostnadsutvikling.
- Øke tilskuddsandelen til 50 prosent av kostnadsrammen for å gjøre studentboligene til et rimeligere alternativ enn det private markedet.
- Øke kostnadsrammen for studentboliger som blir bygd etter krav om tilgjengelighet i byggeteknisk forskrift (Tek 10).
- Ha statlig tilskudd til generelt vedlikehold av studentboliger.
- At studentsamskipnader også i framtida skal være ansvarlig for utbygging.
- Det må leggjast bedre til rette for studenter med barn.
- Fjerne eiendomsskatt på studentboliger.
- At det skal strebes mot at alle nye studentboliger skal være nullutslipps- eller plussbygg.
- Ha et tilstrekkelig antall universelt utformede studentboliger.
- At kommunen og fylkeskommunen skal tilrettelegge for en effektiv og enklere prosess for studentboligbygging.
- Styrke leietakers rettigheter gjennom endringer i husleieloven.
- At kommuner med høy studentbefolkning og hybertetthet skal få midler til å styrke kontroll over useriøse utleiery.

Forsidedesign: Erlend Birkeland